

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра трудового, екологічного та аграрного права

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма Право

Спеціальність 081 Право

Галузь знань 08 Право

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 2 від 16 вересня 2024 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Екологічне право України
Викладач (-і)	Яремак Зоряна Василівна, к.ю.н., доц., зав. кафедри трудового, екологічного та аграрного права Данилюк Леся Романівна, к.ю.н., доц., доц. кафедри трудового, екологічного та аграрного права
Контактний телефон викладача	Яремак Зоряна Василівна (0342) 507822 Данилюк Леся Романівна (0342) 507822
E-mail викладача	Яремак Зоряна Василівна zoryana.yeramak@pnu.edu.ua Данилюк Леся Романівна lesia.danyliuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку індивідуальних занять зі студентами, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри https://ktetap.pnu.edu.ua/інформація-щодо-навчального-процесу/ Також можливі консультації шляхом листування через електронну пошту та classroom, зокрема, погодження планів та змісту курсових робіт, індивідуальних науково-дослідних завдань.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є однойменна галузь права та законодавства, а також практика реалізації відповідних норм різноманітними суб'єктами.</p> <p>Програма навчальної дисципліни складається з таких <u>змістових модулів</u>:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Науково-методологічні засади екологічного права. 2. Право екологічної безпеки. 3. Природоресурсне право. 4. Природоохоронне право. <p>Екологічне право регулює широке коло суспільних відносин, які виникають в процесі взаємодії природи і суспільства, і служить забезпеченню найбільш ефективного, раціонального використання природних ресурсів, охорони навколишнього природного середовища, забезпечення екологічної безпеки як умови життєдіяльності людини.</p> <p><u>Основними джерелами</u> цієї галузі виступають Закон України "Про охорону навколишнього природного середовища", Водний кодекс України, Лісовий кодекс України, Кодекс України про надра, Закони України "Про охорону атмосферного повітря", "Про тваринний світ", "Про мисливське господарство та полювання", "Про природно-заповідний фонд України", "Про оцінку впливу на довкілля", "Про відходи" та ряд інших законів і підзаконних актів.</p> <p>Застосування екологічного законодавства в умовах екологічної кризи, ринкової економіки є дуже складним завданням і одним з основних, відповідальних напрямків роботи державних органів та всіх інституцій громадянського суспільства. Без кваліфікованих спеціалістів в галузі охорони довкілля нам навряд чи справитись з екологічними проблемами. Підготовка юристів-екологів повинна стати одним з пріоритетних напрямів у природоохоронній діяльності держави на сучасному етапі. Важливо, щоб випускники вищих юридичних закладів володіли необхідними знаннями у галузі правової охорони довкілля в рамках сучасного екологічного права на базі стійкої сформованої екологічної культури та еколого-правового мислення.</p>	

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Екологічне право України» є формування у студентів еколого-правового світогляду, еколого-правового мислення, закріплення необхідних юридичних знань з метою вирішення конкретних питань практичної діяльності щодо захисту екологічних прав людини, забезпечення екологічного правопорядку.

Основними цілями вивчення дисципліни «Екологічне право України» є набуття студентами знань та розуміння змісту норм екологічного законодавства України, формування умінь та навичок щодо самостійного розв'язання практичних проблем, які виникають у процесі реалізації екологічної правосуб'єктності учасників екологічних правовідносин, правильного застосування норм екологічного законодавства.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

- здатність шукати, обробляти та аналізувати інформацію з різних ресурсів;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- знання та розуміння предметної галузі екологічного права та усвідомлення соціальної значущості своєї майбутньої професії;
- знання та розуміння наукової еколого-правової термінології;
- вміння працювати самостійно, проявляти добросовісність, дисциплінованість, пунктуальність та відповідальність, а також працювати в команді колег за фахом;
- прагнення до збереження навколишнього середовища.

Фахові компетентності:

- навички реалізації та застосування норм екологічного права, вміння застосовувати знання у практичній діяльності при моделюванні правових ситуацій;
- здатність аналізувати еколого-правові проблеми та формувати правові позиції з відповідних питань;
- навички логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення;
- навички консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту і забезпечення прав і інтересів громадян у галузі охорони навколишнього природного середовища;
- навички самостійної підготовки проектів актів правозастосування у відносинах охорони довкілля, забезпечення екологічної безпеки та раціонального природокористування.

Програмні результати навчання:

- здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання;
- проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел;
- формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми;
- давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю;
- використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин;
- пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту;
- належно використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для своєї професійної діяльності;
- вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних;

- виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи;
- демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права;
- застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки;
- готувати проекти необхідних актів застосування необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях;
- надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни			
Вид заняття	Загальна кількість годин		
лекції	20		
семінарські заняття / практичні / лабораторні	28		
самостійна робота	42		
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна / вибіркова
5	081 Право	3	нормативна
Тематика навчальної дисципліни			
Тема		кількість год.	
		лекції	заняття сам. роб.
Модуль I. Науково-методологічні засади екологічного права			
Тема № 1. Екологічне право як галузь права		2	- 2
Тема № 2. Правове регулювання власності на природні об'єкти і їх ресурси		2	- 2
Тема № 3. Право природокористування			- 2
Тема № 4. Екологічні права та обов'язки громадян України		-	2 2
Тема № 5. Правові засади управління в галузі охорони довкілля		2	4 2
Тема № 6. Економічний механізм охорони довкілля		-	2 2
Тема № 7. Юридична відповідальність за екологічні правопорушення			
Модуль II. Право екологічної безпеки			
Тема № 8. Поняття та зміст екологічної безпеки		2	- 2
Тема № 9. Правовий режим зон надзвичайних екологічних ситуацій			- 2
Тема №10. Правова охорона довкілля в промисловості, сільському господарстві і на транспорті			- 2
Тема №11. Правові засади забезпечення екологічної безпеки у сфері використання ядерної енергії			- 2
Тема №12. Правові засади забезпечення біологічної та генетичної безпеки			- 2
Тема №13. Правове регулювання поведження з відходами		2	2 2
Модуль III. Природоресурсне право			
Тема № 14. Правовий режим охорони і використання земель		-	- 2
Тема № 15. Правовий режим охорони і використання надр		2	4 2

Тема № 16. Правовий режим охорони і використання лісів та інших об'єктів рослинного світу	2	4	2
Тема № 17. Правовий режим охорони і використання вод	1	4	2
Тема № 18. Правовий режим охорони і використання тваринного світу	1	2	2
Модуль IV. Природоохоронне право			
Тема № 19. Правовий режим охорони атмосферного повітря	2	2	2
Тема № 20. Правовий режим екологічної мережі України	1	-	1
Тема № 21. Правовий режим природно-заповідного фонду України	1	2	2
Тема № 22. Правовий режим курортних, лікувально-оздоровчих та рекреаційних зон	-	-	2
Тема № 23. Правовий режим охорони виключної (морської) економічної зони та континентального шельфу	-	-	1
ЗАГ.:	20	28	42
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання курсу	<p>Загальна система оцінювання навчальної дисципліни є уніфікованою в межах навчально-наукового юридичного інституту і визначається Порядком організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, введеним в дію наказом ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 19.05.2023 р. № 309 https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf, а також Методичними рекомендаціями до порядку оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у навчально-науковому юридичному інституті (далі - МРПОУ), затвердженими Вченою радою навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, протокол № 13 від 27.06.2024 р.) https://law.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/100/2024/11/metodychni-rekomendatsii-pro-poriadok-otsiniuvannia-uspishnosti.pdf</p>		
Вимоги до письмової роботи	<p>Вивчення дисципліни передбачає <u>обов'язкове</u> виконання всіма студентами <u>одної письмової модульної контрольної роботи</u>. Зміст питань, форма та структура завдань визначається викладачами, що проводять семінарські заняття за погодженням з керівником навчальної дисципліни та затверджується на засіданні відповідної кафедри (пп. 3.1.3.2 МРПОУ).</p> <p>Робота виконується на 5 семінарському занятті та охоплює два змістових модулі: Науково-методологічні засади екологічного права; Право екологічної безпеки.</p> <p>На контрольну виноситься 1 описове завдання, яке оцінюється в 8 балів, 2 коротких запитання нормативного змісту, які оцінюються по 4 бали, 4 закритих тестових запитань, які оцінюються по 1 балу. Максимальний бал за контрольну становить 20.</p> <p><u>За бажанням (для отримання додаткових до 10 балів) студенти можуть виконувати індивідуальні завдання за темою відповідного семінарського заняття (5 балів) та/або наукову роботу (максимально 10 балів).</u> Види, приклади підготовки та критерії оцінювання</p>		

	індивідуальних завдань розміщені на сайті кафедри https://ktetap.pnu.edu.ua/денна-форма-навчання-3/ .
Семінарські заняття	Завдання для семінарських занять визначені у методичних вказівках, що розміщені на сайті кафедри https://ktetap.pnu.edu.ua/денна-форма-навчання-3/ та на сайті дистанційного навчання https://d-learn.pnu.edu.ua/ Система оцінювання семінарських занять визначена пп. 2.4.2.1 МРПОУ.
Умови допуску до підсумкового контролю	Порядок та організація контролю знань студентів, зокрема, умови допуску до підсумкового контролю визначаються МРПОУ. Студент допускається до підсумкового контролю за умови виконання всіх видів робіт. Наявність хоча б одного пропущеного і невідпрацьованого семінарського заняття є підставою для недопуску (пп. 3.2.2 МРПОУ). Здобувач не допускається підсумкового контролю, якщо впродовж семестру він набрав за всі види робіт менше 25 балів (пп. 3.2.3 МРПОУ).
Підсумковий контроль	Підсумковий контроль – екзамен у письмовій формі. Варіанти завдань на екзамен розробляються керівником навчальної дисципліни та затверджуються на засіданні відповідної кафедри (пп. 3.2.5.1 МРПОУ). На екзамен виноситься 2 описових завдання, які оцінюються по 15 балів, 2 коротких запитання нормативного змісту, які оцінюються по 6 балів, 4 відкритих тестових запитання, які оцінюються по 2 бали. Максимальний бал за екзамен становить 50 балів. Підсумковий бал складається з суми підсумкового балу за семінарські заняття (максимально 25 балів), балу за письмову модульну контрольну роботу (максимально 20 балів), балу за самостійну роботу (максимально 5 балів, пп. 2.4.2.3 МРПОУ) та балу за екзамен (максимально 50 балів) (пп. 2.4.1-2.4.2 МРПОУ). Бал за індивідуальну роботу та/або участь у науковій роботі (максимально 10 балів) є додатковим балом, який додається до підсумкового семестрового балу (пп. 2.4.2.4-2.4.2.6 МРПОУ). Підсумковий бал становить максимально 100 балів.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи:

Планується виконання студентами обов'язкових та додаткових декількох видів письмових робіт: обов'язкової письмової контрольної роботи, тестових завдань за темами, винесеними на самостійне опрацювання (перелік міститься в Методичних вказівках і завданнях для підготовки до семінарських (практичних) занять), письмових експрес-опитувань на семінарських заняттях тощо, а також додаткових письмових індивідуальних завдань, наукових робіт (за вибором студента).

Академічна доброчесність:

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, визначених Положенням про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагіату.pdf>, усвідомлюючи наслідки порушення. Реагування на порушення академічної доброчесності здійснюється відповідно до встановлених процедур https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2024/05/pr.01.1.1-08_2024-protsedura_8_universitytet.pdf.

Відвідування занять

Очікується, що всі студенти відвідають лекції та семінарські заняття. Пропуски занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття впродовж двох тижнів з дня пропуску заняття (абз. 1. пп. 3.1.2 МРПОУ). За пропущені лекційні заняття без поважних причин в обсязі, що перевищує 10% від загальної кількості лекційних годин, які відведені на навчальну дисципліну відповідно до робочого навчального плану, керівник курсу віднімає 5 балів від підсумкового семестрового балу студента (абз. 2. пп. 3.1.2 МРПОУ).

Неформальна освіта

Питання визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті регулюється Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasyliya-stefanyka.pdf. Визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти здійснюється одноосібним рішенням директора за умови, що назви освітніх компонент ідентичні або мають незначну стилістичну розбіжність; співпадає загальний обсяг годин (кредитів ЄКТС); співпадають компетентності та програмні результати навчання з дисципліни / дисциплін та результатів неформальної освіти або на підставі висновку експертної комісії кафедри.

8. Рекомендована література

1. Екологічне право: підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / за ред. А. П. Гетьмана. Харків: Право, 2019. https://pravo-izdat.com.ua/image/data/Files/734/3_Ekologichne%20pravo_Pidручник_vnutri.pdf.
2. Краснова М. В., Краснова Ю. А. Екологічне право України. Загальна частина: підручник. Київ: ВПЦ "Київський університет", 2021. http://dglib.nubip.edu.ua/bitstream/123456789/9188/1/Krasnova_Ekologichne%20pravo.pdf
3. Краснова М. В., Краснова Ю. А. Екологічне право України. Спеціальна та Особлива частини: підручник / Краснова М.В., Краснова Ю.А. Київ: НУБіП України. 2023. https://fpk.in.ua/images/biblioteka/2bac_pravo/Ekologichne-pravo.-Osoblyva-ta-Spetsialna-chastyny-2023.pdf
4. Кобецька Н.Р. Екологічне право України: навч. посібник. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ: Юрінком Інтер, 2008. https://yuricom.com/files/content/Ecolog_Pravo.pdf
5. Сучасні теоретичні та прикладні засади природокористування в національній еколого-правовій доктрині : монографія / за ред. А. П. Гетьмана. Харків: Право, 2023. https://dSPACE.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/19898/1/Mono_Pryr_2023.pdf
6. Realization of Sustainable Development Principle in Environmental Legal Relations: Legislation and Law Enforcement Practice in Ukraine: monograph / Editors N. Kobetska, Z. Yaremak, L. Danyliuk. Ivano-Frankivsk: Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, 2022. 226 p. URL: http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/15427/1/монографія_2022.pdf.

Детальний перелік монографічної, наукової, науково-практичної літератури, нормативних джерел та інформаційних ресурсів до кожної теми міститься в навчально-методичних посібниках:

1. Кобецька Н. Р. Екологічне право України : навчально-методичний посібник для студентів ОП «Право» спеціальності 081 : Право. Електронне видання. Івано-Франківськ : Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2022. 95 с.
2. Кобецька Н. Р. Екологічне право України : методичні вказівки і завдання для підготовки до семінарських (практичних) занять студентів денної форми навчання ОП

«Право» спеціальності 081 : Право. Електронне видання. Івано-Франківськ : Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2022. 32 с.

<https://ktetap.pnu.edu.ua/денна-форма-навчання-3/>

Викладач:

к.ю.н., доц. Зоряна ЯРЕМАК